

Onderwerp

Reactie op rapport
'Het lekken van vertrouwelijke
politie-informatie'

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid,
Dr.Mr. F.B.J. Grapperhaus

Organisatieonderdeel

Staf Korpsleiding
Korpsstaf

--

Behandeld door

Afdeling Veiligheid, Integriteit en
Klachten, J.P.C de Gelder

Functie

adviseur

Telefoon

0900-8844

--

E-mail

--

Ons kenmerk

20190213/VIK

Uw kenmerk

--

In afschrift aan

--

Datum

13 februari 2019

Bijlage(n)

1

Pagina

1

Hooggeachte heer Grapperhaus,

Eind 2016 heb ik opdracht gegeven aan de Politieacademie om een onderzoek te starten naar het lekken van vertrouwelijke politie-informatie. Aanleiding voor die opdracht was dat ik, na verschillende incidenten en publicaties daarover, beter inzicht wilde krijgen in de aard, de omvang en de ernst van dit fenomeen bij de politie. Op verzoek is de Koninklijke Marechaussee ook in het onderzoek meegenomen. Ik doe het u hierbij toekomen.

Dit onderzoek past in een langer traject van permanent onderzoek naar integriteit bij de politie. Dat onderzoek blijven we doen om er van te leren en de organisatie verder te versterken. In deze brief ga ik nader in op de politie als informatie-gestuurde organisatie, de opzet van het onderzoek, de voornaamste uitkomsten daarvan en op welke wijze ik hieraan vervolg geef.

Context: de politie als informatie-gestuurde organisatie

De politie is in de afgelopen 25 jaar tijd een informatie-gestuurde organisatie geworden. Bijna iedere politiemedewerker beschikt voor de uitvoering van de politietaak over middelen waarop informatie *real-time* te verkrijgen is. Dat is een bewuste, maar ook onvermijdelijke keuze. Het maakt ons namelijk een betere politie. Doordat iedere collega snel over informatie kan beschikken, kan hij of zij sneller en gericht handelen. De politie kan haar werk nooit alleen doen. Op heel veel vlakken werkt de politie intensief samen met tal van (veiligheids)partners. Het is daarbij onontbeerlijk dat informatie wordt gedeeld en uitgewisseld. Ook dat is een bewuste keuze en ook dat stelt de politie in staat beter haar werk te doen.

Informatie (delen) is essentieel voor de politie, maar kan ook kwetsbaar zijn. Deze ontwikkelingen maken, dat de noodzaak om zorgvuldig en rechtmatig met informatie om te gaan alleen maar is toegenomen. Maar in een organisatie met 65.000 medewerkers, die dagelijks vertrouwelijke informatie verwerken, is het onvermijdelijk dat er soms verkeerde keuzes of fouten worden gemaakt.

Onderwerp
Reactie op rapport
'Het lekken van vertrouwelijke
politie-informatie'

Al deze signalen worden gewogen, onderzocht en indien nodig passende maatregelen genomen.

Datum
13 februari 2019

Opzet van het onderzoek

De afgelopen twee jaar is voor het eerst door onderzoekers van de Politieacademie de aard, de omvang en de ernst van het lekken van vertrouwelijke politie-informatie systematisch in kaart gebracht. Tot voor kort was weinig bekend over de frequentie, de aard van de gelekte informatie en de impact daarvan. Voor het onderzoek is kennis genomen van alle relevante dossiers van interne onderzoeken uit 2015 en 2016 naar zaken bij de politie en de Koninklijke Marechaussee. Het onderzoek is uitgevoerd onder leiding van dr. Annika Smit en dr. Guus Meershoek, beiden als lector verbonden aan de Politieacademie. Ik dank hen voor hun werk.

Pagina
2 van 4

De onderzoekers kregen de vrijheid om alle dossiers in te zien. In de twee onderzochte jaren werd 761 maal melding gemaakt van een vermoeden van lekken. Een grote, op basis van een aselechte steekproef geselecteerde verzameling van deze dossiers (161 dossiers, 20 procent van totaal) is daarna grondig geanalyseerd. Dat geeft een realistisch beeld van de gelekte informatie, de lekkende beambte, de ontvangers van de informatie en de context waarin het lekken plaatsvond. Ook de wijze waarop het lekken door de politie wordt gesignaleerd, onderzocht en wordt afgedaan, is in kaart gebracht.

Conclusies uit het onderzoek

Aard, omvang en ernst van het fenomeen

De onderzoekers concluderen dat het lekken in alle eenheden van de politie en de KMar op een relatief kleine schaal lijkt voor te komen, overigens in een mate die onderling niet sterk uiteen loopt. Uit dit onderzoek blijkt bovendien dat in nagenoeg tweederde van alle signalen het aanvankelijk vermoeden van lekken niet wordt bevestigd. Deze bevinding ligt in lijn met eerder onderzoek van Nelen en Kolthoff e.a.¹

Motieven

De onderzoekers geven aan dat als er gelekt wordt, dit veelal gebeurt uit onachtzaamheid. In een zeer beperkt aantal gevallen komt de gelekte informatie bedoeld of onbedoeld criminaliteit ten goede. Voor zover daar sprake van is gaat het initiatief vrijwel altijd uit van de lekkende medewerkers. In een zeer beperkt aantal gevallen is sprake van een gericht initiatief van de criminele ontvanger. In de gevallen dat gelekt wordt aan criminelen heeft de gelekte informatie betrekking op lopende onderzoeken en wordt door het lekken daar schade aan toegebracht. Deze bevindingen geven overigens geen aanleiding te denken dat georganiseerde misdaad haar houding tegenover de politie zou hebben gewijzigd, in die zin dat er sprake is van pogingen tot (georganiseerde) infiltratie.

¹ Georganiseerde criminaliteit en integriteit van rechtshandavingsorganisaties (Politie, Douane, FIOD, KMar) d.d. 20 juli 2017

Onderwerp

Reactie op rapport
'Het lekken van vertrouwelijke
politie-informatie'

Datum

13 februari 2019

Pagina

3 van 4

Proactieve aanpak

De onderzoekers concluderen dat het geringe aantal gevallen van lekken dat als zeer ernstig kan worden beschouwd, een meer proactieve aanpak van de onderzoeken zou rechtvaardigen. Een begin van zo'n aanpak kan bestaan uit een systematische registratie van de blijkens incidenten kwetsbare plekken in de organisatie. In het algemeen valt echter veel gunstig resultaat te behalen met voortgezet preventief optreden in de vorm van training en voorlichting en meer aandacht van leidinggevenden voor het fenomeen.

Persoonskenmerken

De onderzoekers concluderen dat er geen aanwijzingen zijn voor een oververtegenwoordiging van medewerkers met een niet-Nederlandse achternaam onder de daadwerkelijk, lekkende collega's. Ze geven aan dat er eerder meer onterechte verdenkingen zijn tegen medewerkers met een migratieachtergrond.

Omvang beperkt

De onderzoekers stellen dat de omvang van het probleem beperkt is, maar tekenen daarbij aan dat mogelijk sommige vormen van lekken zich aan het zicht onttrekken, bijvoorbeeld omdat er geen gedupeerden zijn en er daarom geen meldingen binnenkomen. Daar staat tegenover dat onder het personeel een relatief grote bereidheid is zaken te melden, gezien het grote aandeel van meldingen door collega's.

Vervolg

De onderzoekers van de Politieacademie hebben onderzoek gedaan naar de aard, de omvang en de ernst van politielekken. Hun voornaamste conclusie is, dat *'tegen de achtergrond van de omvang van de betrokken korpsen lijkt de omvang van het probleem beperkt.'* Deze conclusie kan op geen enkele manier betekenen, dat we als korps tevreden achterover kunnen leunen. We blijven scherp op integriteit en mogelijke schendingen. Als korpschef van de politie wil ik ook beter inzicht in waarom een enkele collega besluit vertrouwelijke informatie met derden te delen. Ik heb de onderzoekers daarom gevraagd vervolgonderzoek te doen naar de drijfveren en motieven van deze collega's.

Uit dit onderzoek blijkt dat een deel van de medewerkers vooraf onvoldoende besef heeft van het foutief handelen. De onderzoekers adviseren om de preventieve inzet voort te zetten middels training en voorlichting en aandacht van leidinggevenden. Omdat de informatiepositie van de politie uniek is heb ik al eerder opdracht gegeven voor een bewustwordingscampagne, die dit voorjaar start. Focus van deze campagne is om de weerbaarheid van de collega's te verhogen.

Ik constateer ook, dat er geen oververtegenwoordiging is van medewerkers met een migratieachtergrond. Het blijkt dat medewerkers met een migratieachtergrond eerder ten onrechte van het lekken van informatie worden verdacht, wat zorgelijk en onwenselijk is.

Onderwerp
Reactie op rapport
'Het lekken van vertrouwelijke
politie-informatie'

Datum
13 februari 2019

Pagina
4 van 4

Signalen van lekken zijn vaak anoniem en komen van zowel binnen als buiten de organisatie. Het is daarom niet te zeggen of dit de politie toe te schrijven is. Mochten er ooit signalen komen dat collega's, ongeacht hun achtergrond, doelbewust valselijk worden beschuldigd, dan treed ik daar tegen op.

De onderzoekers geven impliciet aan dat zij niet op al hun vragen antwoord hebben kunnen vinden. Dat heeft tot berichtgeving en vragen in de Tweede Kamer geleid. Een dergelijke conclusie of bevinding maakt geen deel uit van de conclusies van de onderzoekers. Ik heb al eerder opdracht gegeven voor een review op het proces van interne onderzoeken en vraag de onderzoekers deze bevinding daarin mee te nemen en adviezen te geven ten aanzien van verbetering van de registratie.

Tot slot

Integriteit is een kernwaarde van de Nederlandse politie. Integer handelen omvat ook het zorgvuldig en rechtmatig omgaan met informatie die ons is toevertrouwd. De politie werkt op diverse manieren aan het behouden en bevorderen van haar integriteit. Iedere medewerker heeft hierin een verantwoordelijkheid, maar van leidinggevendenden wordt verwacht dat zij hierin het voortouw nemen. Er zijn diverse (beheers)maatregelen ingericht (o.a. screening, autorisatiebeleid, fysieke beveiliging, atypisch signaleren²) en er wordt gewerkt aan bewustwording en het bespreken van dilemma's. Meldingen van normschendingen worden onderzocht en plichtsverzuim wordt waar nodig bestraft.

Met vriendelijke groet,

drs. E.S.M. Akerboom
korpchef

² Is het monitoren op cyber dreigingen en afwijkende signalen op een technische manier. In het NSIS dossier is dit al gerealiseerd.